नेपाल सरकार

जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय

पुल्चोक, ललितपुर

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४, को दफा ५(३) बमोजिम जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालयद्वारा सार्वजनिक गरिएको विवरण

(बैशाख-असार, २०८३)

नेपाल सरकार
जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय
पुल्चोक, ललितपुर

१. परिचयः

जल तथा ऊर्जा स्रोतको एकिकृत विकास, व्यवस्थापन एवं ब्यापक उपयोग गर्ने उद्देश्यले वि.सं. २०३२ मा नेपाल सरकारले जल तथा ऊर्जा आयोगको गठन गरी वि.सं. २०३८ देखि स्थायी सचिवालय समेतको स्थापना गरेको हो । मिति २०४९।३।१५ र मिति २०५५।९।२० मा नेपाल सरकारको निर्णय बमोजिम यस आयोग र सचिवालयको संगठनात्मक स्वरुप एवं कार्यक्षेत्रमा गरिएकोमा हाल मिति २०८२/०३/२३ को नेपाल सरकारको निर्णयानुसार साविकको जलस्रोत अनुन्धान तथा विकास केन्द्र समेत यस आयोग मातहत हुने गरि तीन वटा नदी वेसिन कार्यालयहरु रहने गरी आयोगको संगठनात्मक स्वरुप परिमार्जन गरी आयोगलाई देशमा विद्यमान जलस्रोत र ऊर्जाको विकास तथा प्रवर्द्धनको लागि दीर्घकालीन तथा अल्पकालीन नीति/रणनीति निर्माण, आयोजनाहरुको पहिचान/छनोट एवं कार्यान्वयनमा सम्बद्ध सरकारी/गैर सरकारी निकायहरुको साथै दातृ संस्थाहरुसंग समेत समन्वय कायम गरी स्रोतहरुको स्थिति, आवश्यकता तथा प्राथमिकता निर्धारण गर्ने, विभिन्न प्रयोगकर्ताहरुलाई जल तथा ऊर्जा क्षेत्रमा नेपाल सरकारलाई राय सल्लाह उपलब्ध गराउने केन्द्रीय सरकारी निकायको रुपमा स्थापित गरिएको छ ।

२. जल तथा ऊर्जा आयोगको संरचना

(क)	उर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ मन्त्री /राज्य मन्त्री	- अध्यक्ष
(ख)	सदस्य (जलस्रोत हेर्ने) राष्ट्रिय योजना आयोग	- सदस्य
(ग)	सचिव, उर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ मन्त्रालय	- सदस्य
(घ)	सचिव, अर्थ मन्त्रालय	- सदस्य
(ङ)	सचिव, शहरी विकास मन्त्रालय	- सदस्य
(च)	सचिव, भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	- सदस्य
(छ)	सचिव, खानेपानी मन्त्रालय	- सदस्य
(ज)	सचिव, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	- सदस्य
(झ)	सचिव, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	- सदस्य
(ञ)	सचिव, कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय	- सदस्य
(ट)	सचिव, परराष्ट्र मन्त्रालय	- सदस्य
(ठ)	सचिव, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	- सदस्य
(ठ)	सचिव, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	- सदस्य
(ड)	गैर सरकारी क्षेत्रबाट ख्याति प्राप्त जलस्रोत तथा उर्जा विशेषज्ञहरु मध्येबाट नेपाल सरकारद्वारा मनोनित दुई जना	- सदस्य
(ढ)	डीन, त्रिभूवन विश्वविद्यालय, इन्जिनियरिंग अध्ययन संस्थान	- सदस्य
(ण)	अध्यक्ष, नेपाल इन्जिनियर्स एशोसियशन	- सदस्य
(त)	प्रतिनिधि, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ	- सदस्य
(थ)	सचिव, जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालयका	- सचिव सदस्य

नेपाल सरकार जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय पुल्चोक, ललितपुर

३. आयोगको उद्देश्य:

आयोगको उद्देश्य देहाय बमोजिम हुनेछ:-

क) जल तथा ऊर्जा क्षेत्रको दीर्घकालीन/ आवधिक योजनाहरुमा समावेश गरिने उद्देश्य तथा नीति निर्धारणमा तालुक मन्त्रालयहरुलाई सहयोग पुऱ्याउने।

ख) सिंचाइ, जलविद्युत, खानेपानी, पानीको औद्योगिक उपयोग, बाढी व्यवस्थापन र जलपरिवहन सम्वन्धी वहुउद्देश्यीय (ठूला तथा मझौला मात्र) र ठूला तथा मझौला परियोजना प्रवर्द्धन र विकास एवं यस क्षेत्रको वातावरणीय पक्षको संरक्षण समेतका विषयहरुमा सम्बन्धित निकायहरुलाई राय, परामर्श एवं पथ प्रदर्शन गर्ने।

ग) जलस्रोत तथा ऊर्जा क्षेत्रको नीति तथा रणनीति तर्जुमा गर्ने।

घ) जलस्रोत तथा ऊर्जा सँग सम्बन्धित द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय तथा वहुपक्षीयहरुमा राय सल्लाह तथा परामर्श दिने।

ङ) जलस्रोत तथा ऊर्जासंग सम्बन्धित द्विपक्षीय तथा वहुपक्षीय विषयहरुमा राय सल्लाह तथा परामर्श दिने।

नेपाल सरकार
जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय
पुल्चोक, ललितपुर

४.	आयोगको सचिवालयको साविकको संगठन संरचनाः

जल तथा उर्जा आयोगको सचिवालयको प्रस्तावित संगठन संरचना

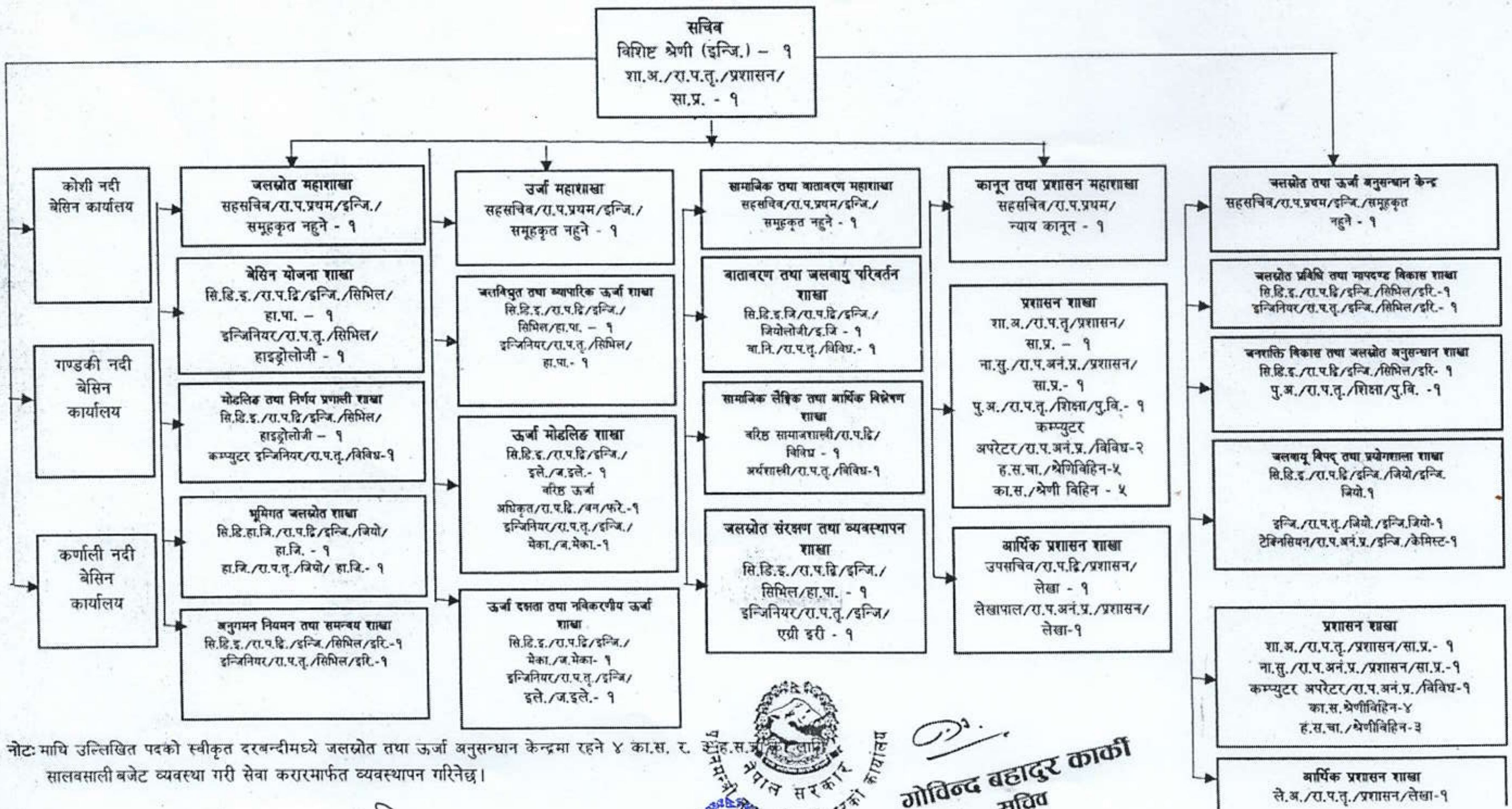

नोटः माथि उल्लिखित पदको स्वीकृत दरबन्दीमध्ये जलस्रोत तथा ऊर्जा अनुसन्धान केन्द्रमा रहने ४ का.स. र ३ ह.स.चा. को लागि सालवसाली बजेट व्यवस्था गरी सेवा करारमार्फत व्यवस्थापन गरिनेछ।

गोविन्द बहादुर कार्की
सचिव

नेपाल सरकार
जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय
पुल्चोक, ललितपुर

५. आयोगको काम कर्तव्य र अधिकार

- नेपाल सरकारबाट स्वीकृति हुनु पूर्व बहुउद्देश्यीय, ठूला तथा मझौला जलस्रोत परियोजनाहरुको पुनरावलोकन गर्ने, गराउने र कार्यान्वयनको लागि सिफारिस गर्ने।
- नेपाल सरकारको प्राथमिकता र लक्ष्य अनुरुप जलस्रोत तथा विद्युत विकास सम्बन्धी विविध पक्षहरुको अध्ययन, अनुसन्धान, सर्वेक्षण तथा विश्लेषण गरी आवश्यक नीति तथा रणनीति तर्जुमा गर्ने,गराउने।
- जलस्रोत तथा ऊर्जा विकाससित सम्बन्धित द्विपक्षीय वा बहुपक्षीय आयोजनाहरुको विश्लेषण गर्ने, गराउने र सो सम्बन्धमा नीति तर्जुमा गर्ने तथा त्यस्ता आयोजनाहरुको विस्तृत अध्ययन विश्लेषणको पुनरावलोकन गर्ने।
- जलस्रोत तथा ऊर्जा विकास सम्बन्धी आवश्यक कानून तर्जुमा गर्ने, गराउने।
- जलस्रोत तथा ऊर्जा क्षेत्रका राष्ट्रिय र क्षेत्रगत नीतिहरुमा सामन्जस्य एवं समन्वय गर्ने, गराउने।

६. सचिवालयको काम कर्तव्य र अधिकार

- राष्ट्रिय जलस्रोत विकास परिषद्को सचिवालयको काम गर्ने।
- एकिकृत जलस्रोत विकास सम्बन्धी नीति निर्माणमा एकरुपता एवं समन्वय ल्याउन राष्ट्रिय जल योजना इकाईको रुपमा काम गर्ने। ईकाइको मुख्य कामको रुपमा राष्ट्रिय जलस्रोत रणनीति तर्जुमा, सोको समसमायिक सुधार र कार्यान्वयन समन्वय तथा अनुगमन रहनेछ।
- जलस्रोत तथा ऊर्जाको आवश्यकता (तत्कालीन र भविष्यको समेत)अध्ययन गर्ने, गराउने।
- समन्वयात्मक रुपमा जल तथा ऊर्जास्रोतको सर्वेक्षण र अन्वेषण कार्य गर्ने, गराउने।
- वहुउद्देश्यीय जलस्रोत सम्बन्धी परियोजनाहरुको नीतिगत अध्ययन तथा नदी वेसिनहरुको जलस्रोत सम्बन्धी गुरु योजना अध्ययन कार्य गर्ने, गराउने।
- जलस्रोत क्षेत्रका सम्पूर्ण वहुउद्देश्यीय, ठूला तथा मझौला परियोजना तर्जुमामा समन्वयकर्ताको काम गर्ने। जलस्रोत तथा ऊर्जा विकास सम्बन्धी द्विपक्षीय वा बहुपक्षीय रुपमा भइरहेका अन्तर्राष्ट्रिय प्रयास एवं सन्धि सम्झौताहरुको अध्ययन, अनुसन्धान एवं विश्लेषण गर्ने, गराउने।
- जलस्रोत तथा ऊर्जा विकास सम्बन्धी आर्थिक, सामाजिक, प्राविधिक एवं वातावरणीय निर्देशिकाहरु तयार गर्ने कार्यमा सहयोग तथा परामर्श उपलब्ध गराउने।
- जलस्रोत तथा ऊर्जा आयोजनाहरुको बारेमा अन्य निकायहरुबाट तयार गरिएका प्रतिवेदनहरुको अध्ययन गरी राय, सुझाव दिने।
- जलस्रोत तथा ऊर्जा विकास सम्बन्धी विभिन्न वातावरणीय, सामाजिक, आर्थिक,लैङ्गिक विषयहरुको अध्ययन, मूल्याङ्कन र विश्लेषण गरी गराई सोही अनुरुप परियोजनाहरुको परिमार्जन गर्न, गराउन सुझाव दिने।
- जलस्रोत तथा ऊर्जा विकास सम्बन्धी विविध पक्षमा नेपाल सरकारद्वारा निर्देशित अन्य कार्यहरु गर्ने, गराउने।

नेपाल सरकार
जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय
पुल्चोक, ललितपुर

- जलस्रोत तथा जलविद्युत परियोजनाहरुको वातावरणीय, सामाजिक र आर्थिक प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने, गराउने।
- आयोगका निर्णयहरु कार्यान्वयन एवं दैनिक कार्य सञ्चालन गर्ने।
- आयोगद्वारा गरिएका निर्णयहरु कार्यान्वयनकोलागि सम्बन्धित निकायहरुलाई अनुरोध गर्ने, कार्यान्वयन भए नभएको अनुगमन गरी आयोगमा प्रतिवेदन पेश गर्ने।
- जलस्रोत तथा ऊर्जा विकास सम्बन्धी सूचना तथा तथ्याङ्कहरु संकलन, व्यवस्थापन तथा प्रवाह गर्ने। सचिवालयबाट तयार गरिएका अध्ययन प्रतिवेदन एवं संकलित तथ्याङ्कहरु आवश्यकता तथा औचित्यताको आधारमा उपलब्ध गराउने।
- जलस्रोत तथा ऊर्जा विकास सम्बन्धी विभिन्न विषयहरुमा हुने छलफलमा भाग लिन नेपाल सरकारको निकायहरु तथा अन्य व्यक्तिहरुलाई आमन्त्रण गर्ने।
- वार्षिक कार्य योजना र बजेट तयार गरी नेपाल सरकारको स्वीकृतिको लागि पेश गर्ने।
- आयोगको बैठकमा छलफल हुने विषयको कार्यसूची एवं तत्सम्बन्धी विवरण तयार गरी बैठक सञ्चालनको व्यवस्था गर्ने।
- देशको जलस्रोत तथा ऊर्जा स्रोतको संरक्षण, विकास सम्बन्धी विभिन्न लाभदायक र उपयोगी कार्यक्रमहरु तयार गर्ने, गराउने।
- स्वदेश तथा विदेशमा प्रकाशित जलस्रोत तथा ऊर्जा संग सम्बन्धित अध्ययन, प्रतिवेदन पुस्तक, पुस्तिका, जर्नल एवं प्रकाशनहरु संकलन गरी पुस्तकालयको सञ्चालन गर्ने।
- आयोगद्वारा निर्देशित अन्य कामहरु गर्ने, गराउने।

७. सचिवालयका विभिन्न महाशाखाका काम, कर्तव्य, उत्तरदायित्व तथा अधिकारहरुः

क. जलस्रोत महाशाखाका काम, कर्तव्य, उत्तरदायित्व तथा अधिकारहरु

१. सम्पूर्ण नदी बेसिन अध्ययन गरी जलस्रोतको परिमाणको सन्तुलनको अध्ययन कार्य जारी राख्ने।

२. नदी बेसिनहरुको अध्ययनहरुसँग सम्बन्धित तथ्याङ्क/सूचना/प्रतिवेदनहरु उपलब्ध गर्ने।

३. डिजाईन निर्देशिका तयार गरी प्रविधिको उन्नतिसंगै पुनरावलोकन तथा सुधार गर्ने।

४. Inter Basin Transfer को संभाव्यता अध्ययन गरी बहुउद्देश्यीय आयोजनाहरुको पहिचान गर्ने।

५. नदीहरुको जलप्रवाहको अनुमान गर्ने प्रक्रियाहरुको विकास गर्ने।

६. नेपाल सरकारबाट सन्चालित मौजुदा तथा सम्पन्न भैसकेका सिंचाइ आयोजनाहरुको शिघ्र मुल्यांकन (Rapid Appraisal) गरी अधिकतम उपलब्धि गराउन सुझावहरु पेश गर्ने।

७. जलस्रोत गुरुयोजनामा सघाउ पुर्याउने तथा जलस्रोत क्षेत्रको आवधिक योजनाहरुको मस्यौदा गर्ने।

जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय नेपाल सरकार पुल्चोक, ललितपुर

८. डिजाइन निर्देशिकाहरु तयार गरी प्रविधिको उन्नतिसंगै पुनरावलोकन तथा सुधार गर्ने।
९. महाशाखासँग संबन्धित विषयमा प्रगति विवरण तयार गरी अन्य आवश्यक Document तयार गर्ने।
१०. महाशाखाका भौतिक साधनहरुको स्याहार संभार एवं मर्मत गर्ने।
११. संकलित तथ्य विवरण, नक्सा, आदिको प्रयोगबाट जलस्रोतको उपयुक्त प्रयोगको लागि बेसिन विकास अध्ययन कार्य चालु राख्ने।
१२. महाशाखालाई निर्दिष्ट गरिएका अन्य कार्यहरु गर्ने।

ख. ऊर्जा महाशाखाका काम, कर्तव्य, उत्तरदायित्व तथा अधिकारहरुः

१. घरेलु, उद्योग, यातायात, कृषि लगायतका क्षेत्रहरुमा ऊर्जा आपूर्ति बारे प्रारम्भिक पूर्वानुमान सम्बन्धी अध्ययन गर्ने र प्रतिवेदनहरु तयार गर्ने।
२. परम्परागत ऊर्जा, व्यापारिक ऊर्जा, तथा वैकल्पिक ऊर्जा स्रोतको बारेमा जनचेतना वृद्धि गर्न र निजी क्षेत्रलाई यसमा आकर्षित तुल्याउन सन्चारको माध्यमबाट प्रचार प्रसार गर्ने, सार्वजनिक प्रदर्शनी गर्ने तथा उपयुक्त तालिम दिने जस्ता कार्यक्रमहरु तयार गर्ने।
३. व्यापारिक ऊर्जा, परम्परागत ऊर्जा तथा वैकल्पिक ऊर्जाको क्षेत्रमा कार्यरत अन्य सरकारी, गैरसरकारी तथा निजी क्षेत्रसित सम्पर्क समन्वय राखी कार्य सन्चालन गर्ने।
४. ऊर्जाको न्यूनतम प्रयोग गर्न र इन्धनको आयात घटाउने बारेमा ऊर्जाको प्रभावकारी मापदण्ड तयार गर्ने तथा न्यूनतम लागतमा अधिकतम ऊर्जा खपत गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक अध्ययन गर्ने/गराउने।
५. साना जलविद्युत योजनाहरुमा निजि क्षेत्रलाई आकर्षित तुल्याउन मागको प्रारम्भिक अनुमान तयार गर्ने तथा स्थलगत अध्ययन गरी रिपोर्टहरु तयार पार्ने।
६. ऊर्जा विकास गर्ने सन्दर्भमा खानी विभाग र अन्य सरकारी, गैरसरकारी निकायमा सम्पर्क राखी उपयोगी तथ्यांक विवरण संकलन गर्ने।
७. विकासशील र विकासोन्मुख राष्ट्रको ऊर्जाको क्षेत्रमा भएको विकासका गतिविधि र अनुमानबाट ऊर्जा खपतमा पर्न जाने प्रभाव बारे अध्ययन कार्य जारी राख्ने र नेपालको सन्दर्भमा उपयुक्त कार्य नीति अवलम्वन गर्न प्रतिवेदन तयार गर्ने।
८. महाशाखाका अन्तर्गतका भौतिक साधनहरुको स्याहार संभार एवं मर्मत गर्ने।
९. महाशाखालाई निर्दिष्ट गरिएका अन्य कार्यहरु गर्ने।

ग. सामाजिक तथा वातावरण महाशाखाका काम, कर्तव्य, उत्तरदायित्व तथा अधिकारहरुः

१. जलस्रोत तथा ऊर्जासंग सम्बन्धित विभिन्न परियोजनाहरुको सामाजिक, आर्थिक एवं वातावरणीय पक्षको अध्ययन/अनुसन्धान गरी वातावरणमा प्रतिकुल प्रभाव आउन नदिन उपयुक्त राय/सुझाव सहित प्रतिवेदन तयार गर्ने।

जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय
नेपाल सरकार
पुल्चोक, ललितपुर

२. जलविद्युत सिंचाइ तथा जल र ऊर्जासित सम्वन्धित विभिन्न योजनाहरुबाट वातावरणीय प्रभाव पार्न नदिन वा न्यूनिकरण गर्न सुझाव सहितको निर्देशिका तयार गर्ने।

३. हिंमताल विष्फोटनबाट उत्पन्न बाढी प्रकोप (GLOF) को कार्यमा समन्वय र सुपरीवेक्षण गर्ने

४. जल तथा ऊर्जासंग सम्बन्धित योजनाको सम्वन्धमा आवश्यक नीति र कार्यक्रम तयार गर्न राष्ट्रिय योजना आयोग, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय तथा अन्य सरकारी र गैरसरकारी निकायसित सम्पर्क कायम राखी कार्य गर्ने।

५. जल तथा ऊर्जासंग सम्बन्धित योजना र कार्यक्रमहरुको आर्थिक तथा वित्तीय क्षेत्रको पुनरावलोकन कार्य गर्ने र प्राप्त सामाग्रीको आधारमा उपयुक्त वित्तीय नीति तर्जुमा गर्ने।

६. आयोजनाहरुको (Cost Benefit Analysis)कार्य गर्ने।

७. विभिन्न क्षेत्रगत (Gross Domestic Product) को अध्ययन गर्ने।

८. ऊर्जा आयात, निर्यातको लागत राख्ने, तेलको विश्व मूल्य वारेमा अध्ययन गर्ने र अद्यावधिक विवरण तयार गर्ने।

९. जलस्रोत र ऊर्जासंग सम्बन्धित महिला कार्यक्रमहरु सन्चालन गर्ने, तथा महिला सहभागितालाई प्रोत्साहन गर्ने।

१०. महिला सहभागिता सम्बन्धी निर्देशिका पुस्तिका तयार गर्ने।

११. वृक्षारोपण कार्यक्रममा सघाउ पुऱ्याउने र यस वारेमा समयानुकूल सुधार ल्याउन आवश्यक अनुसन्धान गर्ने।

१२. महाशाखा अन्तर्गतका भौतिक सधानहरुको स्याहार, संभार मर्मत तथा संरक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाउने।

१३. महाशाखालाई निर्दिष्ट गरिएका अन्य कार्यहरु गर्ने।

घ. कानून तथा प्रशासन महाशाखाका काम, कर्तव्य, उत्तरदायित्व तथा अधिकारहरुः

१. जल तथा ऊर्जासंग सम्बन्धित कानूनहरुको ब्याख्या सम्वन्धी राय माग भई आएमा सम्बन्धित निकायहरुमा संपर्क गरी शुरु कार्यवाही गर्ने र स्वीकृत बमोजिम निर्णयको जानकारी दिने।

२. मन्त्रालयमा र सचिवालयका अन्य शाखाहरुलाई आवश्यकता अनुसार कानूनी सल्लाह पुऱ्याउन शुरु कारवाही गर्ने।

३. जल तथा ऊर्जा सम्वन्धी ऐन, नियम सम्बन्धमा कायम भइसकेका राय वा ब्याख्याहरुको विवरण लगत अद्यावधिक राख्ने।

४. सर्वोच्च अदालतबाट जल तथा ऊर्जा सम्बन्धमा नजिर कायम हुने निर्णयहरुको लगत अद्यावधिक राख्ने।

५. जल तथा ऊर्जा सम्बन्धी द्विपक्षीय सन्धी, सम्झौताहरुको अध्ययन गरी तत्सम्बन्धमा आवश्यक परामर्श दिने।

नेपाल सरकार जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय पुल्चोक, ललितपुर

५. महाशाखा अन्तर्गतका भौतिक साधानहरुको स्याहार, संभार, मर्मत तथा संरक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाउने।
६. अधिनस्थ कार्यको कार्यप्रगति विवरण तयार गर्ने।
७. सीमा नदीरुको विविध एवं कानूनी पक्षको कार्यमा अध्ययन गर्ने र आवश्यक राय प्रदान गर्ने।
८. महाशाखालाई निर्दिष्ट गरिएका अन्य कार्यहरु गर्ने।

८. **आयोगले प्रदान गर्ने सेवाः**

क. माथी बुँदा नं. ५ र ६ मा उल्लिखित कार्य क्षेत्र/काम कर्तव्य अधिकार अन्तर्गतका कार्यहरु, र

ख. सचिवालयको दैनिक प्रशासन संचालन सम्बन्धी कार्य ।

९. **सचिवालयको महाशाखा र जिम्मेवार अधिकारीः**

जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय

सि.न.	महाशाखा/शाखा	जिम्मेवार अधिकारी	फोन नं.
१.	जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय	सचिव श्री दीनानाथ मिश्र/ श्री सरजु कुमार वैद्य	४२११४२३
२.	जलश्रोत महाशाखा	सह-सचिव श्री टिकाराम बराल	४२११४१९
	बेसिन योजना शाखा	सि.डि.इ श्री सविना खर्वुजा	४२११४२०
	मोडलिङ तथा निर्णय प्रणाली शाखा	सि.डि.हा. डा. कपिल ज्ञवाली	
	भूमिगत जलस्रोत शाखा	सि.डि.हा.जि. अनिल खत्री	
	अनुगमन नियमन तथा समन्वय शाखा	इन्जिनियर श्री अनिश प्रधान	
३.	ऊर्जा महाशाखा	सह-सचिव श्री जीवछ मण्डल	४२११४२८
	ऊर्जा मोडलिङ शाखा	वरिष्ठ ऊर्जा अधिकृत श्री अशोक कुमार चौधरी सि.डि.इ. श्री स्वतन्त्र कुमार कर्ण इन्जिनियर श्री नविनराज चौलागाई	
	ऊर्जा दक्षता तथा नवीकरणीय ऊर्जा शाखा	सि.डि.इ. श्री मनीषा महर्जन	
	जलबिद्युत तथा व्यापारिक ऊर्जा शाखा	सि.डि.इ. श्री सुमन्त कुमार शाह इन्जिनियर श्री प्रविन चौधरी	
४.	सामाजिक तथा वातावरण महाशाखा	सहसचिव श्री मोहन कुमार शाक्य	४२११४१८
	वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन शाखा	सि.डि.इ.जि. श्री श्रीकमल द्विवेदी	
	सामाजिक लैङ्गिक तथा आर्थिक विश्लेषण शाखा	वरिष्ठ समाजशास्त्री श्री भोजेन्द्र अर्याल अर्थशास्त्री श्री राज कुमार झा	
	जलस्रोत संरक्षण तथा व्यवस्थापन शाखा	सि.डि.इ.श्री जयराम प्रजापति	
५.	कानून तथा प्रशासन महाशाखा	सह-सचिव श्री जीवछ मण्डल	४२११४२९

नेपाल सरकार जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय पुल्चोक, ललितपुर

	प्रशासन शाखा	शा.अ. श्री सुवेक्षा मल्ल शा.अ. श्री अशोक कुमार आचार्य पुस्तकालय अधिकृत श्री प्रतिक्षा शाक्य ना.सु श्री पुनम पन्त ना.सु सुरेश विष्ट कम्प्यूटर अपरेटर श्री लक्ष्मण प्रसाद पन्त	४२११४१७
	आर्थिक प्रशासन शाखा	उपसचिव(लेखा) श्री बसन्त राज सिग्देल लेखापाल श्री गिता न्यौपाने पोखेल	४२११४२२

जलस्रोत तथा ऊर्जा अनुसन्धान केन्द्र

सि.न.	महाशाखा/शाखा	जिम्मेवार अधिकारी	फोन नं.
१.	जलस्रोत तथा ऊर्जा अनुसन्धान केन्द्र	कार्यकारी निर्देशक श्री संजीव बराल	५४३५४०७
२.	जलस्रोत प्रविधि तथा मापदण्ड विकास शाखा	इन्जिनियर श्री सुसन श्रेष्ठ इन्जिनियर श्री संरक्षण थापा	
३.	जनशक्ति विकास तथा जलस्रोत अनुसन्धान शाखा	सि.डि.इ. श्री रवि शाक्य पुस्तकालय अधिकृत श्री महेश खनाल	
४.	जलवायू विपद् तथा प्रयोगशाला शाखा	सि.डि.इ.जि. डा. अनन्तमान सिंह प्रधान हाइड्रोजियोलोजिष्ट श्री सन्तोष सिलवाल हाइड्रोजियोलोजिष्ट श्री बालाराम उपाध्याय	
५.	प्रशासन शाखा	कम्प्यूटर अपरेटर श्री कुशल आचार्य नायब सुब्बा श्री कमला पौडेल	
६.	आर्थिक प्रशासन शाखा	लेखा अधिकृत श्री ईशा बुढाथोकी	

१०. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधिः

सूचना मागको निवेदन दिँदा कुनै शुल्क वा दस्तुर लाग्दैन।

क. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तूर:

- सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली २०६५ को नियम ४ बमोजिमको र
- अन्य विशेष कानूनले तोके बमोजिमको दस्तुर

ख. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने अवधि

- सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन २०६४ को दफा ७ ले तोकेको अवधि भित्र र
- अन्य विशेष ऐन नियमले अवधि तोकेकोमा सोही बमोजिमको अवधि।

११. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारीः

क. निर्णय प्रक्रिया सम्बन्धमाः

१. आयोगले उपलब्ध गराउने सेवा सम्बन्धमा सरकारी निर्णय प्रकृया सरलीकरण निर्देशिका, २०६५ बमोजिम।

२. सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम माग गरिने सूचना सम्बन्धमा सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ७ बमोजिम

नेपाल सरकार जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय पुल्चोक, ललितपुर

ख. निर्णय गर्ने अधिकारी सम्बन्धमाः

१. सचिवालयले सम्पादन गर्ने नीतिगत एवं अन्य कार्य सम्बन्धमाः

- मन्त्री परिषद्मा प्रस्ताव पठाएर।
- माननीय ऊर्जा मन्त्रीस्तरबाट।
- जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवस्तरबाट
- सुशासन (व्यवस्थापन तथा संचालन ऐन, २०६४ बमोजिम प्राप्त अधिकार बमोजिम, र
- अन्य विशेष ऐन नियमले सचिवले गर्ने भनी तोकेका कामहरु सचिवले प्रत्यायोजन गरेको अधिकार बमोजिम तोकिएको पदाधिकारीहरुले।

१२. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारीः

क. सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम माग गर्ने सूचना सम्बन्धमा सचिवालयका सचिव।

१३. आयोगको सचिवालयले गरेका केही महत्वपूर्ण कार्यहरु

१. राष्ट्रिय जलस्रोत रणनीति, २००२ र सो अनुसारको राष्ट्रिय जल योजना, २००५

२. हिमताल तथा त्यसको विष्फोटनबाट उत्पन्न बाढीको प्रभाव (सन् १९८५ देखि १९९५ सम्म, तर हाल पनि केही काम भइरहेको),

- नेपालको हिमालय क्षेत्रमा भएका विभिन्न हिम नदी तथा हिमतालहरुको सर्वेक्षण, अनुसन्धान तथा अनुगमन गरिएको, ८ हिमतालको प्रारम्भिक अध्ययन र च्छो रोल्पाको विस्तृत अध्ययन,

३. जलउपयोग सूची (१९९०-२०००),

- नेपालका ७५ जिल्लाको विभिन्न क्षेत्रमा गरिएको जल उपयोगको सूची तयार गरिएको (तीन दशक अघि, अद्यावधिक गर्नु पर्ने),

४. ऊर्जा खपत तथा आपूर्तिको अध्ययन एवं दीर्घकालीन प्रक्षेपण अध्ययन प्रतिवेदन

५. जल तथा ऊर्जाको दीर्घकालीन भिजन तर्जुमा कार्य आदि

६. विद्युत माग प्रक्षेपण (२०१५-२०४०)

७. राष्ट्रिय जलस्रोत निती २०७७

८. नदी बेसिन योजना तथा जलविद्युत विकास गुरुयोजना, २०८१

९. सिँचाइ तथा नदी व्यवस्थापन गर्न बनेको विधेयक, २०८२ मस्यौदा परिमार्जन

१४. जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालयबाट आ.व २०८२/८३ मा भएको प्रमुख उपलब्धिः

<u>जलस्रोत महाशाखाः</u>

- जलस्रोतको समुचित बाँडफाड अभिलेखन र उपयोगको लागि ३ ओटा नदी बेसिन कार्यालयहरु स्थापना गरिएको ।
- जलस्रोतको उपलब्धता, आपूर्ति, माग, पहुँच र उपयोग सम्बन्धि वर्तमान अवस्थाको अध्ययन गरि जलस्रोतको लगत राख्ने निर्देशिका तयार भएको
- जलस्रोतको परिक्षण (वाटर अडिट) को निर्देशिका तयार भएको

नेपाल सरकार जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय पुल्चोक, ललितपुर

- जल सुशासनमा GEDSI आयामको अध्ययन कार्य सम्पन्न भएको
- नेपालका नदीहरुको वर्गीकरण गरि सुची तयार गर्ने कार्य अध्ययन चरणमा रहेको
- जलस्रोतको गुणस्तर जाचँ गर्ने कार्य अध्ययन चरणमा रहेको
- थिग्रेनी व्यवस्थापन योजना तयारी कार्य अध्ययन चरणमा रहेको
- नदि बेसिन योजना तयारी गर्ने क्रममा Decision Support System तयार भएको, जलस्रोतसंग सम्बन्धित विज्ञ समुदायमा छलफल भइ अन्तिम प्रतिबेदन तयारीको क्रममा रहेको ।
- जलस्रोत महाशाखाको प्रमुखको संयोजकत्वमा WECS, MOEWRI, DHM, DOED, NEA हरु सदस्य रहने गरी एक समिति Transboundary Water Resource Unit रुपमा गठन गरिएको ।
- Groundwater Monitoring Framework तयारीको अन्तिम चरणमा रहेको ।

कानून तथा प्रशासन महाशाखाः

१.जल तथा ऊर्जा आयोग र अन्तर्गतका कार्यालयहरुको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण पश्चात तयार पारिएको नयाँ संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन तयार पारेर नेपाल सरकार(मन्त्रिपरिषद्) को स्वीकृतिका लागि ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाई मन्त्रालय पठाइएको।

ऊर्जा महाशाखाः

1. विद्युत आयोजनाको निर्माण र संचालनको क्रममा देखिएका प्राविधिक, वित्तीय, आर्थिक, सामाजिक तथा वातावरणीय समस्या र जोखिमहरूको समस्या/जोखिमहरूको अध्ययन गरिएको। ६ वटा बेसिनका १८ वटा जलविद्युत आयोजनाहरूको स्थलगत अध्ययन गरिएको। ऊर्जा प्रवर्द्धक, NEA, DOED, LDC (NEA), ERC, IBN लगायतका सरोकारवाला निकायसँग छलफल गरी विवरण संकलन सम्पन्न गरी अन्तरिम प्रतिवेदन (Interim Report) तयार गरिएको।
2. विराटनगर र धनगढीमा सरोकारवालाहरूलाई उर्जा परीक्षण निर्देशिकाको कार्यान्वयन सम्बन्धी Energy Audit Guidelines Dissemination को पाँच दिनको orientation तालिम तथा प्रयोगात्मक प्रदर्शन (practical demonstration) सञ्चालन गरिएको।
3. आ.व. २०८१/८२ को ऊर्जा सर्वेक्षण सारांश प्रतिवेदन तयार गरिएको।
4. ऊर्जा क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूको लागि Financial Analysis of Power Projects using IAEA's FINPLAN Model विषयक क्षमता अभिवृद्धि तालिम सञ्चालन गरिएको।
5. राष्ट्रिय विधुत माग तथा खपत योजना २०८३ तयार भएको ।

सामाजिक तथा वातावरण महाशाखाः

- Master Plan for Public Charging Infrastructure (PCI) on Major National Highways for Electric Vehicles (EV) तयार भएको ।

नेपाल सरकार जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय पुल्चोक, ललितपुर

- Study on Identification and Development of Hot Water Spring Sources in Nepal सम्बन्धी कार्य सम्पन्न ।
- Monitoring and Evaluation of Environment Management Plan (EMP) of operating Hydropower Projects सम्बन्धी कार्य सम्पन्न ।
- Digitization and e-library development programme सम्बन्धी कार्य सम्पन्न ।
- Summarization of water environment governance and problems in Nepal सम्बन्धी कार्य सम्पन्न ।

<u>जलस्रोत तथा ऊर्जा अनुसन्धान केन्द्रः</u>

सम्पादन गरेका मुख्य मुख्य कामको विवरण

जलस्रोत तथा ऊर्जा अनुसन्धान केन्द्रबाट यस आ. व. २०८२/८३ को २०८२ साउनदेखि २०८३ असारमसान्त सम्ममा सम्पादन भएका मुख्य मुख्य कार्यहरू निम्नानुसार रहेका छन् :

क) नमुना योजना निर्माण कार्य अन्तर्गत रानीसवारा सोलार लिफ्ट, नुवाकोटको कार्य भइरहेको,

ख) Smart Irrigation Project, Dhading को O & M र Scheduling को कार्य भईरहेको,

ग) Maharani Jhoda smart ISP – Jhapa को निर्माण कार्य भइरहेको,

घ) Investigation Deep Tubewell अन्तर्गत तेमाल, काभ्रे र पाखिबास, धनकुटाको कार्य सम्पन्न भएको,

ङ) Impact study on encroachment in command area of irrigation project (Bagmati, Manusmara and Jhanja Irrigation Project) को अध्ययन तथा अनुसन्धान कार्य सम्पन्न भएको,

च) Spring Inventory अन्तर्गत भानु न.पा., तनहुँ; भिमसेन थापा गा.पा., गोरखा र चौतारा साँगाचोक गढि, सिन्धुपाल्चोकको कार्य सम्पन्न भएको,

छ) Geographic object based image analysis for landslide identification using machine learning in the eastern area of Nepal कार्य सम्पन्न भएको ।

ज) Identification of River terrace deposit in west Rapti River Basin & Arun River Basin को कार्य सम्पन्न भएको,

झ) Feasibility Study/Research of Shrouding Booster Technology for Small-Scale Irrigation Systems in Nepal को अध्ययन तथा अनुसन्धान कार्य सम्पन्न भएको,

ञ) Impact Study and Further Recommendation for Improvement of Water Resources Project,Foxingkot Lift Irrigation Project (Palpa District) को कार्य सम्पन्न भएको,

ट) Smart Ground Water Monitoring System in East Nawalparasi को कार्य सम्पन्न भएको,

ठ) Comprehensive Study and Assessment of Defunct Irrigation Projects in Bhaktapur District for Rehabilitation and Sustainable Management को कार्य सम्पन्न भएको,

नेपाल सरकार जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय पुल्चोक, ललितपुर

ड) Detailed Feasibility Study of Innovative River Training Work (suitable for larger rivers) in Narayani River and East Rapti River को कार्य सम्पन्न भएको,

ढ) Preparation of Detail Feasibility Study Report of Smart Irrigation Project, Chitwan को कार्य सम्पन्न भएको,

ण) Detailed Feasibility Study of Model Project (HyPump, Rampump and Others) को कार्य सम्पन्न भएको।

त) Life Cycle Cost Assessment of Different River Training Works in Nepal: Selected Locations कार्य सम्पन्न भएको

थ) Study on Crop Water Requirement Fixation Vs Cost Efficiency of Irrigation Project in High Himalaya Region कार्य सम्पन्न भएको,

द) Integrated Uncertainity Assesment of Water Use Under Climate and Land Use/Land Cover Change in a Rain Fed Basin of Nepal कार्य सम्पन्न भएको,

ध) Ground Water Assessment in Mountain Aquifer Using ERT in Achham, Surkhet, Kaski, Tanahu and Sindhuli Districts को कार्य सम्पन्न भएको,

न) Landslide and Its Run out and Flood Vulnerability Assessment in District Level 2024 Monsoon Affected Area of Southern Kathmandu Valley को कार्य सम्पन्न भएको,

ऩ) Assessment of Ground Water Potential Zonation in Tarai belts of Parsa, Bara, Rautahat, Sarlahi and Mahottarai Districts को कार्य भइरहेको,

प) ५ वटा प्राविधिक तालिम सम्पन्न

1) Application of QGIS in Water Resources Studies.
2) Climate Data Analysis, Downscaling and advanced SWAT+ Modeling with Integrated Climate Impact Assessment.
3) Training on Application of Artificial Intelligence Adoption in Governance.
4) Training on Application of SWAT+ in Water Resources Studies.
5) Training on Application of Google Earth Engine for Water Resources Monitoring, Analysis and Modeling.

हाल सम्मको खर्चको विवरण

जलस्रोत तथा ऊर्जा अनुसन्धान केन्द्रबाट २०८२ साउनदेखि २०८३ असारमसान्त सम्मको खर्च निम्नानुसार रहेको छः

जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय नेपाल सरकार पुल्चोक, ललितपुर

जलस्रोत तथा ऊर्जा अनुसन्धान केन्द्र	विनियोजित बजेट (रू लाखमा)	खर्च (रू लाखमा)	वित्तिय प्रगति (वार्षिक)
पुँजीगत	९३३.००	४६८.३७	५०.२०%
चालु	२४०.९६	२१४.३३	८८.९५%
जम्मा	११७३.९६	६८२.७०	५८.१५%

१५. जल तथा उर्जा आयोगको सचिवालयको आ.व.२०८२/८३ को चौमासिक/बार्षिक प्रगति

क्र. सं.	आयोजनाको नाम	ब.उ.शी.नं.	वार्षिक		चौथो त्रैमासिक	
			विनियोजन रु. लाखमा	खर्च रु. लाखमा	विनियोजन रु. लाखमा	खर्च रु. लाखमा
१	जल तथा उर्जा आयोगको सचिवालय	३०८२१०१२	१०५१.५	१५४.१३	३६५.३३	९३.७४
२	नदि बेसिन योजना तथा जलविद्युत विकास गुरुयोजना तर्जुमा आयोजना,	३०८२१०१३	८५२.०३	१७०.१९	२८५.६२	१५२.८२

नेपाल सरकार
जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय
पुल्चोक, ललितपुर

१६. आयोगसँग संलग्न संघ/संस्थाहरुको विवरणः

यस सचिवालयको सचिवालयले निम्नानुसारका संघ संस्थाहरुसँग पनि संलग्न रही कार्य गरिरहेको छः

(१) International Commission on Large Dam (ICOLD)
(२) World Energy Council (WEC), सदस्यको रुपमा रहेको ।
(३) Nepal Water Partnership: Global Water Partnership को नेपाल इकाई सदस्यको रुपमा कार्यरत
(४) World Bank
(५) Asian Development Bank (ADB)
(६) Network of Asian River Basin Organizations (NARBO)
(७) Water Environment Partnership in Asia (WEPA)
(८) The Common wealth Scientific Industrial Research Organization (CSIRO)
(९) Program for Aquatic Natural Resources Improvement (PANI)
(१०) International Centre of Excellence in Water Resources Management (ICEWaRM)

१७. कार्यालय प्रमुख र सूचना अधिकारीको नामः

प्रमुखः सचिव श्री सरजु कुमार वैद्य
सूचना अधिकारी - शाखा अधिकृत श्री अशोक कुमार आचार्य
मोवाइल नं. ९८४९७४१८९८

१८. सार्वजनिक निकायको वेवसाइट भए सो को विवरणः

www.wecs.gov.np

१९. इमेलः wecs@mos.com.np

सार्वजनिक निकायमा परेका सूचना माग सम्वन्धी निवेदन र सो उपर सूचना दिएको विवरणः हालसम्म लिखित निवेदन प्राप्त भएको छैन। केही इमेल र टेलिफोनबाट सूचना माग भए बमोजिम सूचना प्रदान गरिदै आइएको छ।

२०. सार्वजनिक निकायमा सूचनाहरु अन्यत्र प्रकाशन भएको वा हुने भएको भए सोको विवरणः

आयोगको वेवसाइट तथा राष्ट्रियस्तरको पत्रिकामा प्रकाशित गर्ने गरिएको छ।

जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय
नेपाल सरकार
पुल्चोक, ललितपुर